

511921

Seat No. _____

**Master of Library & Information
Science Examination**

April / May – 2003

Management of Libraries & Information Centres

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 100

સૂચના : બધા પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.

૧ સંચાલનના સિદ્ધાંતો દર્શાવો. યુનિવર્સિટી ગ્રંથાલયના સંચાલનમાં તે કઈ રીતે ઉપયોગી નીવડે તે સમજાવો.

અથવા

૧ હેનરી ફાયોલના સંચાલનના સિદ્ધાંતો દર્શાવો. આપની દૃષ્ટિએ આ સિદ્ધાંતો આજે પણ સર્વસામાન્ય રીતે સ્વીકૃત છે ખરા ? સ્પષ્ટ કરો.

૨ ગ્રંથાલય સંચાલનના તત્ત્વજ્ઞાન-વિચારક ડૉ. રંગનાથન અને શેરાનું દૃષ્ટિબિંદુ સમજાવો.

અથવા

૨ સંચાલનના વિવિધ અભિગમો વર્ણવી તેના પ્રદાન અને મર્યાદાઓની ચર્ચા કરો.

૩ અભિપ્રેરણા એટલે શું ? માર્સલો અને હર્ઝબર્ગની અભિપ્રેરણા પદ્ધતિના પરિપ્રેક્ષ્યમાં તમે તમારા ગ્રંથાલયના કર્મચારીઓને અભિપ્રેરિત કરવા શું પગલાં લેશો ?

અથવા

૩ નેતૃત્વ વિશે સવિસ્તર ચર્ચા કરો.

૪ બજેટ એટલે શું ? બજેટના હેતુઓ વર્ણવી, ગ્રંથાલયો માટે નાણાકીય અંદાજની વિવિધ પદ્ધતિઓ અને બજેટ માટેનાં ધોરણો (standards)ની ચર્ચા કરો.

અથવા

૪ પડતર કિંમત નિર્ધારણ એટલે શું ? ગ્રંથાલયની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓનું પડતર કિંમત નિર્ધારણ કઈ રીતે કરી શકાય તે સમજાવો.

૫ નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે ઉપર ટૂંકનોંધ લખો :

- (૧) બિબ્લીઓમેટ્રિક્સ
- (૨) માહિતી અને પ્રત્યાયન
- (૩) ગ્રંથાલયના નાણાકીય સ્ત્રોતો
- (૪) કિંમત ફાયદાકારક પૃથક્કરણ.

ENGLISH VERSION

Instruction : All questions carry **equal** marks.

- 1 State principles of management. Explain how they are useful in management of university library.

OR

- 1 State principles of management given by *Henry Fyol*. In your opinion are these principles of management still generally valid? Clarify.
- 2 Explain views of *Dr. Ranganathan* and *Shera* on philosophy of library management.

OR

- 2 Describe various approaches to management, and discuss their contributions and limitations.
- 3 What is motivation ? In context to *Marslow* and *Herzberg's* theory of motivation what steps will you take to motivate your employees ?

OR

- 3 Discuss in detail on leadership.
- 4 What is budget ? Describe objectives of budget. Discuss different methods of financial estimation and standards for library budget.

OR

- 4 What is costing ? Explain how costing could be done for various activities of library.
- 5 Write short note on any **two** of the following :
- (1) Bibliometrics
  - (2) Information and communication
  - (3) Financial sources of library
  - (4) Cost benefit analysis.